

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Підвищення іншомовної компетентності серед військовослужбовців актуалізується в контексті інтеграції Збройних Сил України (ЗСУ) до стандартів Північноатлантичного альянсу (НАТО), необхідності оволодіння іноземною військовою технікою та участі у спільних міжнародних операціях.

Основними шляхами вдосконалення компетентності є впровадження стандарту мовної підготовки **STANAG-6001**, використання мультимодальних навчальних технологій, застосування андрагогічних моделей навчання, а також організація інтенсивних курсів. Ключова роль у цьому процесі належить забезпеченню відповідності рівня мовної підготовки встановленим стандартам НАТО, розвитку навичок ефективної комунікації з іноземними партнерами в межах спільних навчань і бойових операцій, здатності до роботи з сучасним іноземним озброєнням, військовою технікою та документацією до неї.

Не менш важливим є оновлення методів військового навчання, яке має включати інтерактивні підходи та впровадження інтенсивних програм, що сприятимуть підвищенню результативності освітнього процесу. Досягнення високої ефективності в розвитку іншомовної компетентності потребує також комплексної трансформації системи військової освіти. Така трансформація передбачає її переорієнтацію на практичні потреби багатосторонньої взаємодії із закордонними партнерами, що є невід'ємною складовою інтеграції до світових військових стандартів [6; 10].

Ключову роль у процесі підвищення іншомовної компетентності військовослужбовців, а особливо в умовах воєнного стану, відіграє змішане (гібридне) навчання. Цей підхід поєднує переваги традиційних очних занять, які сприяють активній комунікації, із можливостями дистанційних технологій, що забезпечують гнучкість і доступність. Завдяки такій комбінації військові мають

змогу вдосконалювати свої мовні навички без відриву від виконання бойових завдань.

У ситуаціях постійних змін змішане навчання дозволяє поєднувати онлайн-освіту, доступну під час ротацій або перебування в безпечних районах, із очною практикою, коли це стає можливим. Теоретичні аспекти вивчаються самостійно через електронні курси, що дає більше часу для практичних занять, таких як моделювання бойових ситуацій, рольові ігри чи ситуативні переговори. Використання хмарних сервісів і платформ, наприклад **Moodle** або **Google Classroom**, також сприяє персоналізації навчального процесу, дозволяючи налаштовувати темпи засвоєння матеріалу відповідно до індивідуальних потреб військовослужбовців. Особлива увага у змішаному навчанні приділяється галузевому перекладу, вивченню НАТО-вської термінології та застосуванню іноземної мови у професійній сфері. Це забезпечує адаптовану до сучасних викликів мовну підготовку, яка не лише є ефективною та практичною, але й сприяє покращенню взаємодії з міжнародними партнерами. Отже, змішане навчання виступає оптимальним інструментом для розвитку іншомовної компетентності військових у складних умовах сучасності [8; 9].

Впровадження стандартів НАТО, зокрема **STANAG 6001**, в іншомовну підготовку військовослужбовців Збройних сил України є важливим складником забезпечення їхньої взаємосумісності з партнерами по Альянсу. Це передбачає багаторівневу систему навчання, використання сучасних методик, а також сертифікацію мовних знань. Такий підхід сприяє ефективній комунікації, роботі з технікою країн НАТО та інтеграції у спільні штаби. Особлива увага приділяється впровадженню рівнів володіння мовою відповідно до вимог **SLP1 – SLP4** для різних категорій військовослужбовців, що дозволяє уніфікувати тренувальні процеси. На освітньому рівні це передбачає оновлення програм військових закладів, створення спеціалізованих курсів інтенсивного вивчення англійської мови. Крім того, значний акцент робиться на зміну парадигми навчання: переході від традиційного підходу до впровадження методик, які розвивають комунікативні навички, критичне мислення та освоєння ключової термінології НАТО. Іншомовна підготовка спрямована не лише на теоретичне вивчення мови, а й на формування практичних навичок її використання у професійній діяльності, включно з роботою з технікою чи плануванням

операцій. Це своєю чергою підвищує мотивацію і рівень професіоналізму військовослужбовців. В умовах повномасштабної війни мовна підготовка зазнає адаптації для максимально швидкого впровадження на практиці – особливо у контексті опанування іноземних зразків озброєння або навчання за кордоном [4].

Впровадження інноваційних підходів для підвищення іншомовної компетентності військовослужбовців зосереджується на інтенсивному застосуванні сучасних цифрових технологій. Серед них варто виокремити симуляції реальних бойових ситуацій, використання **VR/AR**-технологій, інтерактивні онлайн-платформи як ось «**Kahoot!**» чи «**Quizlet**» та андрагогічні моделі навчання, які сприяють швидкому опануванню професійної англійської мови відповідно до стандартів НАТО. Наприклад, віртуальні середовища **VR/AR**, створюють можливості для відпрацювання мовних навичок у максимально наближених до реальності умовах, таких як ведення переговорів чи координація авіапідтримки. Засоби мобільних додатків, гейміфікація, виконання командних проєктів та використання мультимедійних матеріалів значно посилюють залучення учасників навчального процесу та сприяють швидшому запам'ятовуванню спеціалізованої лексики. Зокрема, акцент робиться на індивідуалізований підхід до потреб дорослих слухачів через розробку освітніх траєкторій та заохочення самоосвіти, що демонструє вищу ефективність порівняно зі стандартними методами викладання. Ключову роль відіграє професійно-орієнтоване навчання – **ESP – English for Specific Purposes**, спрямоване на засвоєння термінології НАТО, знань про стандарти оперативних процедур і підготовку до міжнародних навчань. Інтеграція цих сучасних підходів, особливо андрагогічних моделей, суттєво покращує комунікативну компетентність військовослужбовців і сприяє їхній ефективній взаємодії з іноземними партнерами [1; 5].

Міжнародна співпраця та стажування відіграють ключову роль у підвищенні іншомовної компетентності військовослужбовців. Сьогодні це не просто додаток до навчального процесу, а невід'ємний елемент підготовки сучасного військового. Жоден підручник не може замінити живе спілкування з носіями мови або обмін досвідом із колегами з різних країн.

Стажування стимулює використання іноземної мови як інструменту розв'язання практичних завдань, дозволяючи перетворити теоретичні знання на впевнений автоматичний навик. Такий фор-

мат співпраці забезпечує можливість опанувати специфічний військовий сленг і скорочення, які застосовуються в рамках стандартів НАТО. Це надзвичайно важливо для роботи з іноземною технікою та документацією, координації спільних операцій, а також розуміння наказів і звітів у багатонаціональному середовищі. Проте знання мови без обізнаності щодо військової культури партнерів може призводити до помилкових інтерпретацій. Стажування сприяє глибшому розумінню менталітету, етики та логіки прийняття рішень закордонних колег, що підсилює довіру та ефективність співпраці. Окрім мовного занурення, військовослужбовці отримують доступ до сучасних тактик і стратегій, які вони можуть адаптувати у своїй діяльності. В умовах сучасних воєн це дозволяє оперативнo запроваджувати новітні методи управління та покращення логістики, де володіння іноземною мовою стає ключем до доступу до інформації з першоджерел. Для офіцерів така підготовка є необхідною частиною підготовки до участі в міжнародних миротворчих місіях та роботі у спільних командних центрах, де англійська мова є основним засобом комунікації [3].

З огляду на вищезазначене, центральне значення набуває і методична робота, спрямована на покращення іншомовної компетентності військовослужбовців ЗСУ. Основна увага приділяється впровадженню стандартів НАТО, активному застосуванню інтерактивних технологій, використанню симуляторів та інтенсифікації навчального процесу.

Реалізація цих завдань вимагає оновлення освітніх програм, зокрема з акцентом на опанування спеціалізованої військової термінології та розвиток практичних навичок комунікації, особливо в умовах наближених до реальних бойових операцій. Суттєвою також є розробка навчально-методичних матеріалів, які відповідатимуть вимогам **STANAG 6001**, що є критично важливим для забезпечення взаємодії з партнерами з НАТО. Додатковим напрямом виступає інтеграція когнітивно-комунікативних підходів, впровадження віртуальних симуляторів та використання інтерактивних методик для моделювання ситуацій, типових для військових операцій. Значна увага має бути звернена на опанування професійної військової термінології, аналіз дискурсу, опрацювання військової документації та відпрацювання навичок професійного спілкування. Особливої ваги набуває розвиток викладацького потенціалу через підвищення кваліфікації інструкторів, створення

сучасних методичних рекомендацій і застосування новітніх технологій, зокрема, на основі результатів досліджень Національного університету оборони України. Усе це буде сприяти оптимізації процесу іншомовної підготовки у військових навчальних закладах та структурних підрозділах ЗСУ, забезпечуючи більш ефективне засвоєння знань та підготовку висококваліфікованих військових фахівців, здатних ефективно функціонувати в умовах міжнародного співробітництва [2; 7].

Отже, розвиток іншомовної компетентності військовослужбовців є важливим чинником для впровадження стандартів НАТО, налагодження ефективної співпраці з міжнародними партнерами, освоєння сучасного обладнання та підвищення професійної майстерності. Це сприяє успішній міжкультурній взаємодії, забезпечує оперативну сумісність і доступ до актуальної військової інформації. Зважаючи на це, високий рівень володіння іноземними мовами стає ключовою складовою професійної підготовки військових спеціалістів у рамках євроатлантичної інтеграції України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арістархова М. Дисертація. Розвиток іншомовної комунікативної компетентності викладачів вищих військових навчальних закладів. Київ, 2021. URL: <https://nuou.org.ua/assets/dissertations/diser/diser-aristarhova.pdf>.
2. Бужинкова Т. Когнітивно-комунікативні механізми формування професійно орієнтованої іншомовної компетентності військовослужбовців. Закарпатські філологічні студії. Випуск 44. Том 1. С. 80–85. URL: https://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/44/part_1/14.pdf#:~:text...
3. Гришук Ю. Дисертація. Педагогічне моделювання розвитку діагностичної компетентності викладачів іноземних мов у системі післядипломної освіти. Київ, 2023. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/rkr-dis-25-10.pdf>.
4. Затверджено концепцію трансформації системи військової освіти за стандартами нато: що передбачено. URL: <https://ips.ligazakon.net/lawnews/doc/NZ230042-zatverdzheno-kontseptsiyu-transformatsiyi-systemy-viyskovoyi-osvity-za-standartamy-nato-shcho-peredbacheno#:~:text...>
5. Іванченко Є. Маслій О. Впровадження інноваційних педагогічних технологій та методик у вищу військову освіту – запорука

підвищення її якості. Педагогіка безпеки. 2018. №1. С. 1–8. URL: <https://pedbezpeka.vntu.edu.ua/index.php/pb/article/view/52/46>.

6. Ковальчук І. Дисертація. Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх офіцерів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін у вищих військових навчальних закладах. Житомир, 2018. URL: https://eprints.zu.edu.ua/27796/1/dys_Kovalchuk.pdf.

7. Марушкевич А. Формування іншомовної комунікативної компетентності у курсантів закладів вищої військової освіти немовних спеціальностей. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. 2(20). 2024. С. 55-59. URL:

file:///C:/Users/Dell/Downloads/%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0_20-55-59.pdf.

8. Мірненко В., Ноздрачов О., Семенко Л., Кострач В. Організація іншомовної підготовки військовослужбовців у вищих військових навчальних закладах та основні фактори, що на неї впливають. Military Science. Vol. 2 No. 4. 2024. URL: <file:///C:/Users/Dell/Downloads/105-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-245-2-10-20251212.pdf>.

9. Повч О., Біляков-Бельський О. Змішане навчання як інструмент підвищення ефективності хірургічної освіти в українських медичних освітніх закладах. Академічні візії. Випуск 32/2024. URL:

<http://ir.librarynmu.com/bitstream/123456789/12659/1/Blended%20Learning%20as%20a%20Tool%20to%20Improve%20the%20Efficiency.pdf#:~:text...>

10. Семененко Л., Колєннікова О., Акініна Т., Кульбашевський В., Науменко М. Сучасні особливості формування іншомовної дискурсивної компетенції у курсантів і офіцерів вищих військово-навчальних закладів. Військова академія (м. Одеса). Збірник наукових праць. № 2 (12). ч. II. 2019. С. 188-198. URL: https://vaodessa.org.ua/images/Zbirnuk_2122/Zbirnuk_2_12_2/Kolennikova%20212%202.pdf.